

ANG BATANG GUSTONG MAGING IPIS

Carlo Pacolor Garcia

Isa siyang mabait na bata kaya lagi siyang nagpapaalam. Noong gusto niyang maging alimango, tinawagan niya muna sa ospital ang kanyang nanay kung saan ito nagtatrabaho at nagtanong, “Nay, puwede po ba ’kong maging alimango?”

“Oo, anak, oo,” ang mabilis nitong sagot sabay baba ng telepono.

“Bakit mo gustong maging alimango?” tanong ng ate niya na tuwang-tuwang nakikinig.

Kasi raw noong Sabado, may dumaan na mamáng naglalako ng alimango at nang bumili ang tatay nila, nakita niya kung pano magpakitang-gilas ang mga ’to, kung ga’no sila kahirap mahuli, kung pa’ngong napapasigaw ang mga nasisipit nito. Ngumisi ang ate ng bata.

Pagdating ng nanay galing trabaho, mabilis ’tong nagtungo sa kuwarto nilang mag-asawa, ’di pinansin ang anak na nakakikip ang mga kamay sa pagitan ng mga nakatiklop na alak-alakan at naglalakad na parang alimango. Di rin siya napansin ng kanyang mga magulang nang pumasok siya sa kanilang kuwarto, pilit na inaakyat ang kama, ginagaya ang kanyang nakita, kung pa’no magkumahog ang mga alimango na makaakyat, kung pa’no sila madulas sa pagsubok.

Ang sabi ng nanay sa tatay: “Dinala kahapon nang madaling araw, hindi alam ng nanay ang gagawin do’n sa bata, luwa na ’yong bituka, ang sabi niya, tahiin ’nyo ho tahiin ’nyo ho, hindi ko naman masabi sa kanya na hindi ko na ho ’yan matatahi. Lumaban pa raw kasi ’yong bata, ’kala mo kung sinong matapang. Nakuha din naman lahat.”

Nabaltog ang bata pero hindi siya umiyak. Sinabihan siya ng nanay niya na mag-ingat, sinabihan siya ng tatay na hindi na siya puwedeng maging alimango. Tinawag nila ang ate nito para siya kunin, sinabi ng ate niyang masakit mamatay ang mga alimango, matigas sa labas, malambot sa loob, kumukulo ang lahat ng laman nito kapag iniluluto. “Gusto mong mapakuluan ang bituka mo?”

Hindi na naging alimango ang bata kahit kailan.

Noong sumunod na linggo, tinawagan niya ulit ang nanay niya sa ospital at nagtanong: “Puwede ba ’kong maging hito, gusto kong maging hito!”

“Kung ano’ng gusto mo,” ang sagot nito nang humihikab.

“Bakit mo gustong maging hito?” tanong ng ate na aliw na aliw na nakikinig.

Dahil daw noong isang Sabado, noong pumunta sila ng tatay niya sa bagsakan ng mga isda, nakita niyang hinuhuli ang mga ito at kahit na alisin sila sa tubig, di sila matigil-tigil sa pagkawag, parang buhay na buhay. Manghang-mangha ang bata sa isdang kayang huminga sa lupa, nakakatawa pa, may bigote sila! Ngumiti ang ate ng bata.

Pagkatapos ng hapunan, nagulat sila nang magpunta ito sa banyo para maghilamos nang di inuutusan, sumigaw pagkakain, “Ako na, ako na!” Habang nag-iimis ng pinagkainan, ang kuwento ng nanay sa tatay: “Sunog ang buong balat. Kung ako ’yon, hindi na ’ko pumasok sa loob, di naman niya kaano-ano. Dagsaan ang mga reporter, tingnan mo, sa balita mamaya: Pasyente Naging Bayani.” Sa banyo, walang tigil ang gripo sa pagpugak ng tubig. Maya-maya, narinig na lang ng nanay at tatay habang nag-aabang ng balita. Kaya pala di pa lumalabas ang bata! Ito ang kanilang naabutan pagbukas ng pinto: ang bata nakadapa sa sahig, kumikiwal-kiwal at naglagay pa ng dalawang guhit ng toothpaste sa ibabaw ng kanyang mga labi.

Nagsasayang ka ng tubig, ang sabi sa kanya ng nanay, hinatak siya nito patayo, di ka na puwedeng maging hito, ang sabi sa kanya ng tatay, inalisan siya nito ng bigote. Tinawag nila ang ate para bihisan ang bata, at habang pinubulbusan, “Nakita mo ba kung pa’no pinapatay ang hitong malilikot?” Hindi, sagot ng bata. “Hinahawakan sa buntot saka hinahampas ang ulo sa bato. Gusto mong pumutok iyang ulo mo?”

Hindi na naging hito ang bata kahit kailan.

Pero ang mabait na bata, laging nagpapaalam.

May sumunod pang linggo’t gusto naman niyang maging palaka. Hinanap niya ang kanyang nanay at nang marinig ang boses nito’y nagtanong, “Palaka ’nay, puwede ba, puwede ba?”

“Sige, anak, sige,” at naglaho ito sa kabilang linya dahil may dumating na pasyente.

“Bakit mo gustong maging palaka?” tanong ng ate na siyang-siyá na nakikinig.

Mahirap silang mahuli ang tugon ng bata habang nagmumuwestra: noong Sabado raw, kasama ng mga kumpare ng kanyang tatay, nagpunta sila

sa bukid para manghuli ng mga palaka at nang makakuha raw siya ng isa, mabilis 'tong dumulas sa kanyang mga kamay at di na niya nahabol dahil sa liksi nitong lumundag, ganito, ate, ganito. Tumawa ang ate ng bata.

Kinagabihan, paghiga ng kanyang mga magulang, yumakap ang nanay sa tatay at nagkuwento: “Kung ako 'yon, ayoko nang mabuhay. Iyak nang iyak 'yong misis, sino ba namang hindi iiyak kung hindi na makagalaw 'yong asawa mo? Lasenggero yata, nakatulog sa manibela, muntik nang sumuot 'yong sasakyan sa ilalim ng trak.”

Saka may kumalabog sa kuwerto ng bata na nasundan pa ng isa! Dalidaling bumangon ang nanay at tatay at ate at nang buksan nila ang ilaw, nakita nila ang batang tumalon mula sa isang mababang estante na kasabay nitong bumagsak. Hindi natamaan ang bata. Pero pinalo siya ng kanyang nanay dahil natakot ito, sinigawan siya ng kanyang tatay na hindi na siya puwedeng maging palaka, sinigawan siya ng kanyang ate dahil ito ang maglilinis ng kalat. “Masakit mamatay 'pag palaka ka,” ang sabi ng ate niya sa kanya, “napipipi sila 'pag nasagasaan, gusto mo bang mapisak?”

At hindi na naging palaka ang bata kahit kailan.

Lumipas ang ilang linggo na hindi tinawagan ng bata ang kanyang nanay para magpaalam. Dahil noong mga nakaraang Sabado, hindi na muna siya isinama ng kanyang tatay sa mga lakad nito. Wala ding tanong ang ate niya na “Bakit?” na gustong-gusto niya laging sinasagot. Pag-uwi niya mula sa eskuwelahan, pinapaalalahanan na lang siya lagi nitong gawin mong assignment mo at pag dumating naman ang kanyang nanay at tatay, sinasagot niya nang maayos ang kanilang mga tanong tungkol sa kanyang araw nang di masyadong gumagalaw sa kinauupuan, sinasagot ito ng po at opo, nagpapaalam kung puwede na ba siyang magtoothbrush, maghilamos, matulog. Hihiga siya nang di pagod at kadalasan umaalingawngaw ang mga kuwento ng kanyang nanay hanggang sa siya'y makatulog.

Sa hapagkainan isang gabi, tahimik siyang nakikinig sa bida ng nanay niya tungkol sa isang sanggol: “Akalain mo 'yon, ha, nahulog siya, isang taong gulang, mga isang palapag yata ang taas, nahulog! Pero buhay! Tanong ko, meron bang nakasalo, wala raw, meron bang halaman o malambot na bagay, wala raw. Aba 'ka ko, himala!”

Nang sumunod na gabi't hindi ulit siya dalawin ng antok, sinindihan ng bata ang ilaw at pinagmasdan ang katahimikan ng kanyang kuwerto. Walang ibang gumagalaw maliban sa kortina, walang ibang tunog kundi ang mahinang tibok ng kanyang puso. Maaari siyang antukin dahil dito, liban sa napansin niya ang isang ipis na tumatawid sa sahig. Nakita na niya ang nanay

niyang gawin 'yon, kumuha ng tsinelas para pisakin ang ipis, nakita na niya ang tatay niyang gawin 'yon, nagbilot ng diyaryo para hatawin ang ipis, nakita na niya ang ate niyang gawin iyon, habulin ng walis tambo para hampasin ang ipis—pero hindi 'to mamatay-matay. Noon lamang siya nakatulog nang mahimbing.

Kinabukasan, tinawagan ng bata ang kanyang nanay sa ospital para magpaalam: “Nay, sige na, gusto kong maging ipis, sige na.”

“Tanungin mong ate mo,” sabay-baba ng telepono dahil may namamatay na sa tabi nito.

“Ate, puwede ba 'kong maging ipis?”

“Bakit mo gustong maging ipis?”

“Kasi hindi sila namamatay, hindi sila nasasaktan.”

Nagkibit-balikat lang ang kanyang ate, di ngumisi, ngumiti o tumawa. “Tanong mo kay tatay.”

At pagdating na pagdating ng kanyang tatay, sinalubong niya ito ng, “Tay, papayagan mo ba 'kong maging ipis?”

“Oo, isa ka nang ipis.”

Nagtatalon nang nagtatalon ang bata sa tuwa!

Kaya naman, habang nagluluto ang kanyang ate, gumapang siya sa may paa nito at bigla 'tong nagtitili; hinabol siya nito ng walis tambo; tinubuan siya ng antena, lumaki ang kanyang mga mata; nagbabasa ng diyaryo ang kanyang tatay, tumawid siya sa leeg nito at bigla itong nagtatarang; binilot niya ang diyaryo't pilit siyang pinaghahataw pero mabilis siyang nakatakas; tinubuan siya ng pakpak, tinubuan pa siya ng apat na paa; pagdating ng kanyang ina, mula sa sulok ng kisame, dinagit niya ito at bigla itong napayuko, nagtatakbo, muntik nang mapasigaw ng saklolo; nagkukumahog itong naghanap ng tsinelas at iwinasiwas sa hangin pero hindi siya nito matamaan; maliit na siya at mabilis gumalaw, hindi na sila kailangang mag-alala, di na siya masasaktan, di na siya mamamatay.

Hindi nakapaghapunan nang maayos ang pamilya ng bata dahil di siya tumigil sa pag-aligid. Walang kuwento ang nanay niya noong gabing iyon dahil panay ang tingin nito sa kisame, gayundin ang tatay at ate niya. Hanggang sa pagtulog, nakadilat ang mga ito, inaantabayanan ang kanyang bawat pagkilos. Di maganda ang gising nila dahil sa takot at hihikab-hikab ang mga 'tong nagsipasok.

Hindi napansin ng nanay ng bata na sumampa siya sa bag nito; noong hindi pa siya ipis, kahit kailan, hindi siya nito isinasama sa ospital, hindi raw iyon lugar para sa mga bata. Pero para sa mga ipis kaya? Paglabas niya

ng bag, walang nakapansin sa kanya, lahat nag-uusap ng mata sa mata, lahat may inaasikaso, may ibang umiiyak, may ibang naghihingalo, may ibang nalalagutan ng hininga. Nakaramdam siya bigla nang matinding lungkot, gusto na niyang umuwi at maglaro, maging iba nang hayop, sagutin ang tanong na bakit. Pero ano ito? Muntik na siyang maapakan ng makikintab na sapatos, muntik na siyang magulungan ng kama't wheelchair, muntik na siyang mawalis, at ang di niya inaasahang katakutan, muntik na siyang maispreyan ng disinfectant! Nagtago siya sa isang sulok, sumuot sa isang butas at nang tumingin siya sa dilim, noon niya nakita ang iba pang tulad niya. Mabait siyang ipis, gusto na niyang magpaalam: “Puwede na ba ’kong maging bata ulit?” Pero wala sa kanila ang sumagot, tahimik lang silang nanginginain.

Noon lang niya naalala na hindi pa pala siya kumakain. Tinunton ng ipis ang dilim kung saan hindi niya kailangan ng mata para makakita hanggang sa makalabas siya sa isa pang butas at nasilaw siya ng liwanag. Dali-dali siyang dinala ng kanyang mga paa sa silong ng likod ng isang basurahan kung saan paroo't parito ang sanlaksang ipis, at di lamang iyon, maging mga daga, langgam, langaw, mga hayop na nakalimutan niyang maging. Mga hayop na sa pakiwari niya'y di rin namamatay. Dahan-dahan niyang inakyat ang basurahan at pumasok siya sa isang siwang.

Naabutan niya ang isang piging. Lumakad siya sa ibabaw ng isang tisyu na puno ng sipon, sapal ng mangga, babolgam, tinapay na kinagatan, Styrofoam na mayroon pang lamang kape, toothpick na may tinga, hanggang sa makarating siya sa isang buto ng pige ng manok na may nakasabit pang laman at tatlong ipis ang ngumingima.

“Puwede ba ’kong makikain?” tanong niya sa mga ito.

Pero wala sa mga ito ang sumagot. Noon niya nahinuhang hindi na niya kailangang magpaalam—at lalo nang hindi na niya kailangang maging mabait. Ito ang una niyang kagat.

At hindi na siya naging bata kahit kailan.